

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1. Wat is het probleem?	10
2. De geschiedenis	17
3. In verband met belijdenis	29
4. Enkele citaten	53
5. Wat zegt de Bijbel?	62
6. Wat moet ik doen?	72

1. Wat is het probleem?

Als je zo'n jaar of achttien, twintig, tweeëntwintig bent, komt er een moment in je leven dat je een beslissing moet nemen. Veel van je leeftijdsgenoten gaan op belijdeniscatechisatie met de bedoeling in het voorjaar belijdenis af te leggen. Aan jou de vraag wat jij moet doen. Ook belijdenis doen? Geen belijdenis doen? Als je daar zo over denkt en je praat er met je vrienden en leeftijdsgenoten over, dan merk je dat er veel opvattingen zijn over het doen van belijdenis. De ene neemt het wellicht heel gemakkelijk op, terwijl een ander er misschien weer een beetje te moeilijk over doet voor je gevoel. Wat is belijdenis doen dan eigenlijk, zo vraag je je af. Dat is de vraag die hier aan de orde komt.

A. Houdingen

Er zijn verschillende meningen over het doen van belijdenis. Laten we er enkele nagaan, die je wellicht uit je omgeving ook wel kent. Er zullen er zijn die onverschillig zijn. Die zeggen: 'Ik weet nog niet of ik belijdenis doe.' Of: 'Ik wil wel van catechisatie af, dus als ik nu belijdenis doe, kan ik er mooi vanaf. Belijdenis doen is een afsluiting van de catechisatie. Als ik belijdenis doe, heeft niemand iets te zeggen. Daarom doe ik maar belijdenis.' Misschien ken je ook wel iemand die zegt: 'Het is toch allemaal onzin. Dat vrome gedoe. Wat schiet je er mee op? Ik wil vrij zijn. Het hoeft toch niet zo bekrompen?' Het feit dat je dit boekje leest, doet mij vermoeden dat je niet bij deze soort mensen hoort. Je leest een boekje met de titel 'Mag ik belijdenis doen?' niet als je er niet over nadentkt of als het je onverschillig laat.

Een tweede is heel serieus. Geheel tegengesteld aan de eerste. Hij zegt: 'Ik ben een kind van de gemeente. Ik ben een verbondskind. Daarom ben ik ook gedoopt. Mijn doop is een bewijs van het lid-zijn van de gemeente van Christus. Bij het lid-zijn van Christus' gemeente hoort ook het vieren van het Avondmaal. Omdat ik nu oud genoeg ben om belijdenis te doen, wil ik dat doen, om zodoende volwaardig lid te worden van de avondmaalvierende gemeente. Ik ben gelovig. Ik ben een kind van God. Daarom moet ik ook belijdenis doen van mijn geloof.'

Je kunt een derde tegenkomen met een geheel andere mening: 'Ik ben niet zo'n verbondsoptimist. Neen, dat verbondsautomatisme bedriegt de mens. Je gaat er voor eeuwig mee verloren. Dan zal het dubbel erg zijn. Met een ingebeelde hemel naar de hel, dat is veel erger dan eerlijk onbekeerd zijn. Ik wil mezelf niet bedriegen. Ik geef eerlijk toe dat ik geen kind van God ben. Belijdenis doen? Ja natuurlijk. Je doet immers geen belijdenis van je geloof, maar van de waarheid. Belijdenis doen is niet hetzelfde als zeggen dat je een kind van God bent. Daarom kun je en mag je best onbekeerd belijdenis doen, hoor! Daar moet je niet zo heel moeilijk over doen. Ik heb weleens een dominee horen zeggen dat het een goede zaak is om je bij de kerk te voegen. Het is een goede zaak om je aan de waarheid te verbinden. Volgens mij is belijdenis doen niets anders dan zeggen en beloven dat je verder heel je leven trouw naar de kerk zult gaan. Je moet niet zeggen dat je niet onbekeerd belijdenis kunt doen, want dan ben je net zoals ds. De Labadie die een zuivere kerk wilde stichten. Dat lukt op aarde nooit; er zal altijd kaf onder het koren blijven. Daarom hoef je echt geen waar geloof te hebben

om "ja" te zeggen op de belijdenisvragen. Bovendien worden bij ons in de kerk de vragen achter het "Kort Begrip" gesteld. Daarin staat niets over een zaligmakend geloof in het hart. Er wordt daar slechts gevraagd of je de leer van de kerk voor waar houdt. Iedereen is nu eenmaal niet bekeerd, dus mag je ook niet de eis stellen dat je wel bekeerd moet zijn om belijdenis te doen.'

Wellicht zegt een andere bekende tegen je dat het eigenlijk wel zo zou moeten zijn dat je in geloof belijdenis doet, maar het valt nu eenmaal niet ieder ten deel om te geloven. Daarom moet je toch maar belijdenis doen. De artikelen 28 en 29 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis wijzen er tenslotte op dat je bij de ware kerk moet voegen. Dat is een plicht. Het hoort eigenlijk wel vanuit het geloof, maar als je dat geloof mist, moet je het toch maar wel doen.

Misschien ken je ook wel iemand die er heel erg mee tobt. Hij of zij wil zielsgraag belijdend lid zijn van de kerk, maar vindt toch dat het met waar geloof moet gebeuren. Het doen van belijdenis is voor hem of haar hetzelfde als toegang vragen tot het Avondmaal. Hetzelfde 'Kort Begrip' dat aangehaald wordt om onbekeerd belijdenis te kunnen doen, wordt ook hier aangehaald, omdat erboven staat: 'Voor degenen die zich willen begeven tot des Heeren Heilig Avondmaal'. 'Ik verlang naar het Avondmaal, maar ik mis dat geloof. Daarom kan ik geen belijdenis doen', zegt zo'n vriend(in).

Een vijfde staat misschien wel op hetzelfde standpunt, maar bekommert er zich niet in het minst over. Hij zegt heel eenvoudig: 'Ik ben onbekeerd. Om belijdenis te doen, moet je het nieuwe leven kennen. Daarom doe ik geen belijdenis. Daarmee uit.'

Het is te hopen en te wensen dat je nóg een vriend of vriendin hebt, die je weleens in een vertrouwelijk gesprek toevertrouwd heeft, dat hij/zij belijdenis deed, omdat er zo'n uitzien en verlangen was naar het Avondmaal. Op je vraag of er iets van geloof was, enige kennis van de Heere Jezus, werd je gezegd dat dit het geval was. Die vriend(in) zei zoiets als: 'De Heere Jezus is in mijn hart gekomen. Ik heb Zijn liefde ervaren. Ik mocht me in het geloof aan Hem toevertrouwen. Ik mocht door Gods genade zien op Zijn volbrachte werk. De wonden van Christus waren mij boven alles kostbaar. Zijn gerechtigheid was precies passend voor al mijn ongerechtigheid. Ik heb mij er geweldig over verwonderd dat Hij naar deze aarde gekomen is voor vuile zondaren. Ja, zelfs voor mij, de zwartste zondaar. Hij ging de dood in voor verlorenen. Daarom wil ik Zijn dood gedenken aan de dis van zelfveroordeling, waar Christus de Gastheer is. Ik wil Hem als mijn Koning erkennen en belijden. Daarom doe ik belijdenis.'

Zo is het mogelijk dat je in aanraking komt met wel zes totaal andere houdingen ten aanzien van belijdenis. Het maakt je verward. Wat is nu waar? Hoe zit het nu toch? Wat moet ik geloven? Wat is belijdenis doen eigenlijk? Er zijn toch zulke grote verschillen, ik weet het ook niet meer.

B. Geen houvast

Als je al die verschillende meningen op je in laat werken, dan denk je misschien in een helder ogenblik: Wat zegt de Bijbel er eigenlijk van? De Bijbel is immers het richtsnoer voor alle dingen van ons leven. Als de Bijbel nu duidelijke aanwijzingen geeft, ben ik eruit. Je zoekt eens in de concordantie. Het woord 'belijden' is snel

genoeg gevonden. Maar als je de betreffende teksten erop naleest, zie je dat dat nu niet direct betrekking heeft op de praktijk van het belijden doen zoals wij die kennen. Nergens in de Bijbel wordt gesproken over het uitspreken van het jawoord voor in de kerk.

De Doop wordt wel bevolen in de Schrift. Dat is duidelijk genoeg. Lees de uitzendingswoorden van de Heere Jezus maar eens. Bijvoorbeeld in Mattheüs 28:19: 'Gaaf dan henen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb.' Het is overduidelijk dat de Heere Jezus hier Zijn apostelen gebiedt om te dopen. Het is duidelijk een instelling van de Heilige Schrift. Evenzo is dit het geval met het Heilig Avondmaal. Paulus haalt in 1 Korinthe 11 de woorden van de Heere Jezus aan in de nacht dat Hij verraden werd: 'Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis. Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker, na het eten des Avondmaals, en zeide: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed. Doet dat, zo dikwijls als gij die zult drinken, tot Mijn gedachtenis. Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten, en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt.'

Niemand zal eraan twifelen dat het Avondmaal een instelling van de Heere Jezus Zelf is, dat regelmatig gevierd moet worden. Zo duidelijk als dit het geval is met Doop en Avondmaal, zo onduidelijk is dit met onze kerkelijke gewoonte tussen Doop en Avondmaal. Nergens in de Bijbel is zoiets te lezen als: Als een dooplid zo'n achttien of twintig jaar is, zal hij in het midden der gemeente belijden doen van het geloof. Is het doen van

belijdenis dan wel Bijbels, zo vraag je je misschien wel af. Als het nergens in de Bijbel uitdrukkelijk zo bevolen wordt, mag je dit dan wel doen?

Zijn we dan niet bezig allerlei menselijke instellingen te verheerlijken? Zitten we dan toch niet op de roomse toer, zodat we onze gewoonten en gebruiken naast en zelfs boven de Schrift plaatsen? En als het afleggen van belijdenis niet zo heel uitdrukkelijk in de Bijbel geboden wordt, moet je dan wel zo'n ernst met deze instelling maken?

Op deze vragen kan wel een antwoord gegeven worden. Het is duidelijk dat er nergens in de Schrift een uitdrukkelijk bevel tot belijdenis doen gevonden wordt. Maar dat wil niet zeggen dat het verschijnsel belijdenis onschriftuurlijk is. Integendeel! We vinden in de Bijbel ook dat men belijdenis des geloofs aflegt. Denk maar aan de moorman in Handelingen 8. 'Indien gij van ganser harte gelooft, zo is het geoorloofd' (om gedoopt te worden), zo zegt Filippus tegen de kamerling. Hier blijkt dat de voorwaarde tot het ontvangen van de Doop de geloofsbelijdenis is. Daar wijst het woordje 'indien' heel sterk op. Het is bovendien wel heel waarschijnlijk dat alle mensen die in het begin van de prediking gedoopt werden belijdenis moesten afleggen. In welke vorm dan ook. Men zei niet: 'Wilt u graag gedoopt worden? Dat kan hoor. Komt u maar.' Men moest minstens zeggen waarom men gedoopt wilde worden.

We zien dus dat het gebod van belijdenis doen nergens gevonden wordt. Wel de gewoonte van belijdenis doen. Derhalve is het afleggen van belijdenis zeker niet tegen de Schrift. En zal degene die hoogachting gekregen heeft voor het Woord van God niet in alles

zo nauwkeurig mogelijk proberen te luisteren naar beschreven gebruiken in de eerste christengemeenten? Door eerbiedig de Schrift te onderzoeken, zijn er meer dingen in ons kerkelijk leven in gebruik geraakt. Denk eens aan de ambten van predikant, ouderling en diaken. We kunnen in de Bijbel niet een echt uitdrukkelijk gebod vinden dat er in een gemeente een predikant, ouderlingen en diakenen moeten zijn. Maar door zo precies mogelijk alle gegevens in de Schrift na te gaan over de ambten, is deze vormgeving in de geschiedenis zo gegroeid. Zo ook met het doen van belijdenis. De predikanten in de kerkgeschiedenis gingen zo nauwkeurig mogelijk de gegevens van de Heilige Schrift na. Zij probeerden al hun kerkelijke praktijken zo Bijbels mogelijk te doen zijn. Zo is ons verschijnsel van belijdenis doen gegroeid in de geschiedenis.

De gegevens over bijvoorbeeld ambt en belijdenis staan echt niet zomaar in de Bijbel. Zij zijn daar door de inspiratie van de Heilige Geest terechtgekomen. Hij heeft met elke tekst en met ieder woord een bedoeling gehad. Daarom moeten en mogen wij ons ook in de belijdenis aan de Schrift onderwerpen. Het zou brute zonde zijn om tegen Gods Woord in te gaan. In het verdere van dit boek zullen wij nagaan hoe het verschijnsel van belijdenis ontstaan en ontwikkeld is. Daaruit kunnen we veel leren. En vervolgens zullen we dan bezien of dit inderdaad in overeenstemming met Gods wil is, zoals Hij die in Zijn Woord openbaart. Als de invulling van de Vroege Kerk, de Reformatie en de Nadere Reformatie Bijbels was, mogen wij beslist niet aan deze invulling tornen.